

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYİŞE KAYA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2013/4210)

Karar Tarihi: 16/12/2015

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Serruh KALELİ
Hicabi DURSUN
Erdal TERCAN
Hasan Tahsin GÖKCAN
Raportör : Kamil KAYA
Başvurucular : 1. Ayişe KAYA
2. Şahsenem KOÇAK
3. Ahmet KAYA
4. Hamiyet ŞAN
5. Şahsiye ŞAHİN
6. Cebrail KAYA
7. Sevilay ÇAKMAK
8. Şahzade KAYA
Vekili : Av. Meral ÇOLAK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, meslek hastalığına bağlı ölüm sebebiyle açılan tazminat davasında Mahkemece hükme esas alınan ve Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenmiş raporu hazırlayan heyette uyuşmazlık konusunda uzman kişiler bulunmadığı hâlde bu rapora dayalı olarak davanın reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 13/6/2013 tarihinde Zonguldak 2. İş Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm İkinci Komisyonunca 31/7/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 24/10/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Adalet Bakanlığına (Bakanlık) başvuru konusu olay ve olgular bildirilmiş, başvuru belgelerinin bir örneği görüş için gönderilmiştir. Bakanlığın 25/11/2014 tarihli yazısında, Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarına ve bu kapsamda sunulan görüşlerine atfen başvuru hakkında görüş sunulmayacağı bildirilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

6. Başvuru formu ve ekleri ile başvuruya konu yargılama dosyası içeriğinden tespit edilen ilgili olaylar özetle şöyledir:

7. Başvurucuların murisi, Türkiye Taş Kömürü Kurumuna ait madenlerde işçi olarak çalıştıktan sonra 19/6/2001 tarihinde vefat etmiştir.

8. Başvurucular, murislerinin meslek hastalığına bağlı olarak gelişen kalp hastalığı sonucu vefat ettiği iddiasıyla işveren aleyhine maddi ve manevi tazminat davaları açmışlardır. Bu davalar, bağlantı nedeniyle Zonguldak 2. İş Mahkemesinin (Mahkeme) E.2010/537 sayılı dosyasında birleştirilerek görülmüştür.

9. Mahkeme 29/12/2011 tarihli ve E.2010/537, K.2011/900 sayılı kararında dosyada yer alan ve birbirini teyit eden raporlara göre ölümün meslek hastalığı sonucu meydana gelmediğinin anlaşıldığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

10. Başvurucuların temyizi üzerine Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 19/4/2012 tarihli ve E.2012/4119, K.2012/6547 sayılı ilamında Adli Tıp Kurumundan rapor alınması gerekirken eksik inceleme sonucu karar verildiği gerekçesiyle anılan karar bozulmuştur. Bozma kararının gerekçesi şöyledir:

“Mahkemece, Yüksek Sağlık Kurulu raporuna davacı yanca itiraz edildiğine göre, Adli Tıp Kurumu, giderek Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu Genel Kurulu’ndan rapor alınması gerektiği açıktır.

...

O halde davacıların bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, ... karar verildi.”

11. Mahkemece bozma ilamına uyularak Adli Tıp Kurumu Birinci Adli Tıp İhtisas Kurulundan rapor alınmış ve bu rapora göre de ölümün meslek hastalığı sonucu meydana gelmediğinin anlaşıldığı gerekçesiyle 27/12/2012 tarihli ve E.2012/315, K.2012/720 sayılı kararda davanın ikinci kez reddine karar verilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

“...[D]osyamızın 2012/315 yeni esasa kaydı yapılmış, taraf vekillerinin beyanlarının da alınmasının ardından Mahkememizce usul ve yasaya uygun bulunan Yargıtay bozma ilamına uyulmasına karar verilerek yargılamaya devam edilip sonuçlandırılmıştır.

Davacı vekili bozma ilamına ilişkin beyanında; Adli Tıp Genel Kurulundan rapor aldırılmasını, davalı vekili ise önceki kararda direnilmesine karar verilmesini talep ettiklerini bildirmişlerdir.

Yargıtay bozma ilamı sonrası yapılan yargılama safahatında; ilamda belirtilen nedenlerle davacı murisinin ölümünün meslek hastalığı sonucu olup olmadığı yönünde, Adli Tıp 1. İhtisas Kurulundan rapor aldırılması cihetine gidilmiş, anılan kurulca düzenlenen 08/08/2012 tarihli raporda da davacılar murisinin ölümünün kalp hastalığı sonucu meydana gelmiş olduğu, ölümünün meslek hastalığına bağlı olmadığına oy birliği ile karar verilmiştir.

Her ne kadar davacılar vekilince Adli Tıp 1.İhtisas Kuruluna raporuna itirazla bu kere de konunun uzmanı doktorlardan oluşturulacak bilirkişi heyetinden rapor aldırılması talep edilmiş ise de; [y]argılamamız aşamasında aldırılan ve birbirini teyit eden üç rapor ile davacı murisinin sağlığındaki son mesleki maluliyetinin de % 19 gibi düşük seviyede olması ve özellikle son aldırılan Adli Tıp 1. İhtisas Kurulu raporunda davacı murisinin ölüm nedeni de açıklanmış olmakla davacı vekilinin somut verilere de dayanmayan iş bu itiraz ve taleplerine Mahkememizce itibar olunmamıştır.

Yapılan yargılama sonunda; 5510 SY'nın 95. [m]addesi ve yürürlükten kalkan 506 Sayılı Yasanın 109. maddesinde öngörülen ve Yargıtay bozma ilamında da belirtilen prosedür uyarınca, davacılar murisinin ölümünün meslek hastalığı (Pnömonyoz) sonucu meydana gelmediğine ilişkin birbirlerini doğrulayan konsey, YSK ve Adli Tıp 1. İhtisas Kurulunca düzenlenen raporlar karşısında davacılar murisinin ölümünün kalp hastalığı sonucu meydana geldiğinin anlaşılması nedeniyle, davanın reddine dair ... hüküm kurulmuştur.”

12. Anılan karar, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 11/4/2013 tarihli ve E.2013/3381, K.2013/7284 sayılı ilamıyla onanmıştır.

13. Karar 20/5/2013 tarihinde başvuruçulara tebliğ edilmiş, başvuruçular 13/6/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

B. İlgili Hukuk

14. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 95. maddesi şöyledir:

“Bu Kanun gereğince, yurt dışında tedavi için yapılacak sevkler, çalışma gücü kaybı, geçici iş göremezlik ödeneklerinin verilmesine ilişkin raporlar ile iş kazası ve meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücü veya çalışma gücü kaybına esas teşkil edecek sağlık kurulu raporlarının usûl ve esaslarını, bu raporları vermeye yetkili sağlık hizmeti sunucularının sahip olması gereken kriterleri belirlemeye, usûlüne uygun olmayan sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgeleri düzenleyen sağlık hizmet sunucusuna iade ederek belirlenen bilgileri içerecek şekilde yeniden düzenlenmesini istemeye Kurum yetkilidir.

Usûlüne uygun sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgeler ile gerekli diğer belgelerin incelenmesiyle; yurt dışında tedavi için yapılacak sevkler, vazife malûllük derecesini iş kazası veya meslek hastalığı sonucu tespit edilen meslekte kazanma gücünün kaybına veya meslekte kazanma gücünün kaybı derecelerine ilişkin usûlüne uygun düzenlenmiş sağlık kurulu raporları ve diğer belgelere istinaden Kurumca verilen karara ilgililerin itirazı halinde, durum Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca karara bağlanır.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar, Sağlık Bakanlığı ile Kurumun birlikte çıkaracağı yönetmelikle düzenlenir.”

15. 14/4/1982 tarihli ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanunu'nun 15. maddesi şöyledir:

“Adli Tıp Genel Kurulu;

a) Adli tıp ihtisas kurulları ve ihtisas daireleri tarafından verilip de mahkemeler, hakimlikler ve savcılıklarca kapsamı itibarıyla yeterince kanaat verici nitelikte bulunmadığı, sebebi de belirtilmek suretiyle bildirilen işleri,

b) Adli tıp ihtisas kurullarınca oybirliğiyle karara bağlanamamış olan işleri,

c) Adli tıp ihtisas kurullarının verdiği rapor ve görüşleri arasında ortaya çıkan çelişkileri,

d) Adli tıp ihtisas kurulları ile ihtisas dairelerinin rapor ve görüşleri arasında ortaya çıkan çelişkileri,

e) Adli tıp ihtisas kurulları ile adli tıp ihtisas dairelerinin ve adli tıp şube müdürlüklerinin rapor ve görüşleri arasında ortaya çıkan çelişkileri,

f) Adli tıp ihtisas kurulları ile Adli Tıp Kurumu dışındaki sağlık kuruluşlarının verdikleri rapor ve görüşler arasında ortaya çıkan çelişkileri,

Konu ile ilgili uzman üyelerin katılımıyla inceler ve kesin karara bağlar.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Mahkemenin 16/12/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru sahiplerinin 13/6/2013 tarihli ve 2013/4210 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları

17. Başvurucular; murislerinin meslek hastalığına bağlı gelişen kalp rahatsızlığı sonucunda vefat ettiğini, bu nedenle uğradıkları maddi ve manevi zararın tazmini için işveren aleyhine açtıkları tazminat davasında Mahkeme tarafından Adli Tıp Kurumundan alınan rapora göre karar verildiğini oysa hükme esas alınan raporu düzenleyen heyetin meslek hastalıkları konusunda uzman olmadığını, heyette kalp hastalıkları uzmanı ve meslek hastalığı uzmanı bulunmadığını, buna rağmen Mahkemece bu rapora dayalı olarak davanın reddine karar verildiğini belirterek adil yargılanma ve sosyal güvenlik hakları ile kanun önünde eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştü; yargılamanın yenilenmesi ve tazminat talebinde bulunmuşlardır.

B. Değerlendirme

18. Başvuru dilekçesi ve ekindeki belgelere göre başvuru sahiplerinin iddialarının, murislerinin meslek hastalığına bağlı rahatsızlık nedeniyle öldüğü iddiasıyla açtıkları tazminat davasında Mahkemece hükme esas alınan ve Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenmiş raporu hazırlayan heyette uyumsuzluk konusunda uzman kişiler bulunmadığı hâlde bu rapora dayalı olarak davalarının haksız biçimde reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma ve sosyal güvenlik hakları ile kanun önünde eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin olduğu anlaşılmıştır.

19. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru sahipleri tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile ilgili olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Bu nedenle başvuru sahiplerinin anılan ihlal iddialarının özünün; yargılama sonucunda eksik incelemeye dayalı, adil olmayan karar verildiğine ilişkin olduğu değerlendirilerek bu iddiaların adil yargılanma hakkı kapsamında incelenmesi uygun görülmüştür. Başvuru sahiplerinin murislerinin meslek hastalığına bağlı rahatsızlık nedeniyle öldüğünü gösteren hiçbir tıbbi verinin bulunmaması, bu yönde bir rapor veya başka delil sunulmamış olması nedeniyle yaşam hakkı yönünden inceleme yapılmamıştır.

20. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

“Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz.”

21. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“Mahkeme, ... açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verebilir.”

22. 6216 sayılı Kanun’un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Mahkemece kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında ise açıkça dayanaktan yoksun başvurular kapsamında değerlendirilen kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği kurala bağlanmıştır.

23. Anılan kurallar uyarınca ilke olarak derece mahkemeleri önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile derece mahkemelerince uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmaması; bireysel başvuru incelemesine konu olamaz. Bunun tek istisnası, derece mahkemelerinin tespit ve sonuçlarının adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda açık keyfilik içermesi ve bu durumun kendiliğinden bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlükleri ihlal etmiş olmasıdır. Bu çerçevede kanun yolu şikâyeti niteliğindeki başvurular, derece mahkemesi kararları açık keyfilik içermedikçe Anayasa Mahkemesince incelenemez (*Necati Gündüz ve Recep Gündüz*, B. No: 2012/1027, 12/2/2013, § 26).

24. Belirli bir davaya ilişkin olarak delilleri değerlendirme ve gösterilmek istenen delilin davayla ilgili olup olmadığına karar verme yetkisi esasen derece mahkemelerine aittir. Mevcut yargılamada geçerli olan delil sunma ve inceleme yöntemlerinin adil yargılanma hakkına uygun olup olmadığını denetlemek Anayasa Mahkemesinin görevi kapsamında olmayıp Anayasa Mahkemesinin görevi, başvuru konusunun yargılamanın bütünlüğü içinde adil olup olmadığının değerlendirilmesidir. Genel anlamda hakkaniyete uygun bir yargılamanın yürütülebilmesi için silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri ışığında taraflara iddialarını sunmak hususunda uygun olanakların sağlanması şarttır. Taraflara tanık delili de dâhil olmak üzere delillerini sunma ve inceletme noktasında da uygun imkânların tanınması gerekir. Bu anlamda delillere ilişkin dengesizlik veya hakkaniyetsizlik iddialarının da yargılamanın bütünü kapsamında değerlendirilmesi gerekir (*Muhittin Kaya ve Muhittin Kaya İnşaat Taahhüt Madencilik Gıda Turizm Pazarlama Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.*, B. No: 2013/1213, 4/12/2013, § 27; benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Barbera Messegue ve Jabardo/İspanya*, B. No.10590/83, 6/12/1988, § 68). Ancak bu noktada dikkat edilmesi gereken husus, tarafların tanık ve bilirkişi incelemesi de dâhil dermeyan ettikleri delillerin değerlendirilmesi ve özellikle bu taleplerin reddi hâlinde yargılama makamınca bu karara ilişkin tutarlı şekilde gerekçe gösterilmesi gereğidir (Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. *Vidal/Belçika*, B. No: 12351/86, 22/04/1992, § 34; *Tamminen/Finlandiya*, B. No: 40847/98, 15/06/2004, §§ 40-42).

25. Somut olayda başvurucular, murislerinin meslek hastalığına bağlı olarak gelişen kalp hastalığı sonucu vefat ettiği iddiasıyla işveren aleyhine tazminat davası açmış; Mahkeme, dosya kapsamındaki iki ayrı rapora göre ölümün meslek hastalığı sonucu meydana gelmediği gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Bu karar, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 19/4/2012 tarihli ilamında Adli Tıp Kurumundan rapor alınması gerektiği gerekçesiyle bozulmuş; Mahkemece bozma ilamına uyularak Adli Tıp Kurumu Birinci Adli Tıp İhtisas Kurulundan rapor alınmıştır. Alınan bu raporda da ölümün meslek hastalığı sonucu meydana gelmediği belirtilmiştir.

26. Başvurucular, anılan raporu hazırlayan heyette uyuşmazlık konusunda uzman kişiler bulunmadığı gerekçesiyle yeniden oluşturulacak farklı bir heyetten rapor alınmasını talep etmiş; Mahkeme, raporu yeterince kanaat verici nitelikte bularak “*yargılamamız aşamasında aldırılan ve birbirini teyit eden üç rapor ile davacı murisinin sağlığındaki son mesleki maluliyetinin de % 19 gibi düşük seviyede olması ve özellikle son aldırılan Adli Tıp 1. İhtisas Kurulu raporunda davacı murisinin ölüm nedeni de açıklanmış olmakla davacı vekilinin somut verilere de dayanmayan iş bu itiraz ve taleplerine Mahkememizce itibar olunmamıştır.*” şeklindeki tutarlı ve makul gerekçeyle bu talebi reddetmiştir.

27. Mahkemece tüm delillerin değerlendirilmesi neticesinde “*davacılar murisinin ölümünün meslek hastalığı (Pnömonyoz) sonucu meydana gelmediğine ilişkin birbirlerini doğrulayan konsey, YSK ve Adli Tıp 1. İhtisas Kurulunca düzenlenen raporlar karşısında davacılar murisinin ölümünün kalp hastalığı sonucu meydana geldiğinin anlaşılmış olması*” nedeniyle davanın reddine karar verilmiştir (bkz. § 11). Dosya kapsamında yer alan ve aynı doğrultuda düzenlenmiş üç ayrı rapor dikkate alınarak kurulan hüküm ve yapılan yargılamada keyfi bir değerlendirmenin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

28. Mahkemenin gerekçesi ve başvurucuların iddiaları incelendiğinde iddiaların özünün, Derece Mahkemeleri tarafından delillerin değerlendirilmesinde ve yorumlanmasında isabet olmadığına ve esas itibarıyla yargılamanın sonucuna ilişkin olduğu görülmektedir.

29. Başvurucular; yargılama sürecinde karşı tarafın sunduğu deliller ve görüşlerden bilgi sahibi olmadıklarına, kendi delillerini ve iddialarını sunma olanağı bulamadıklarına, karşı tarafça sunulan delillere ve iddialara etkili bir şekilde itiraz etme fırsatı bulamadıklarına ya da uyuşmazlığın çözüme kavuşturulmasıyla ilgili iddialarının Derece Mahkemeleri tarafından dinlenmediğine veya kararın gerekçesiz olduğuna ilişkin bir bilgi ya da kanıt sunmadıkları gibi Mahkemenin kararında bariz takdir hatası veya açık keyfîlik oluşturan herhangi bir durum da tespit edilmemiştir.

30. Açıklanan nedenlerle kanun yolu şikâyeti niteliğinde olan başvurunun, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına

16/12/2015 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN